

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 392/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Drgoňom, Jesenského 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I (v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/166/2015 (v súčasnosti sp. zn. B1-8C/166/2015) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/166/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8C/166/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **442,38 eur**, ktorú **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu a mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/166/2015, resp. sp. zn. B1-8C/166/2015. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 392/2023-11 z 24. augusta 2023 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva nasledujúci stav veci: Napadnuté konanie sa začalo podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu na okresnom súde 15. júla 2015, ktorým sa žalobca od sťažovateľa ako žalovaného domáhal zaplatenia sumy 8 065,30 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Žaloba bola v priebehu konania žalobcom v časti o zaplatenie istiny vo výške 8 065,30 eur vzatá späť z dôvodu, že sťažovateľ 2. decembra 2015 predmetnú istinu žalobcovi zaplatil. Okresný súd uznesením č. k. 8C/166/2015-48 z 8. januára 2016 právoplatným 6. februára 2016 konanie v časti zaplatenia istiny zastavil. Okresný súd uskutočnil pojednávania 21. januára 2016, 5. mája 2016, 6. októbra 2016, 1. decembra 2016 a 10. januára 2017. Rozsudkom č. k. 8C/166/2015-104 zo 14. februára 2017 okresný súd zaviazal sťažovateľa uhradiť žalobcovi peňažnú sumu vo výške 400,59 eur predstavujúcu úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne z istiny od 9. decembra 2014 do 2. decembra 2015 a náhradu trov konania žalobcovi nepriznal. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podali obe sporové strany odvolanie (žalobca 20. februára 2017 a sťažovateľ 27. februára 2017, pozn.). Žalobca sa k odvolaniu sťažovateľa vyjadril 14. augusta 2017. K tomuto vyjadreniu podal sťažovateľ svoje stanovisko 14. septembra 2017 a následne sa k nemu vyjadril žalobca 11. decembra 2017. Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) bol spis predložený 9. februára 2018. Uznesením č. k. 3Co/31/2018-150 z 28. marca 2019 právoplatným 7. mája 2019 krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 30. apríla 2019. Dňa 20. septembra 2019 okresný súd doručil právnomu zástupcovi sťažovateľa predvolanie na pojednávanie na 8. september 2020, ktoré bolo 8. septembra 2020 odročené z dôvodu nariadenia preventívnej izolácie zákonnej sudkyne zamestnávateľom. Nový termín pojednávania bol nariadený 12. októbra 2020 na 26. november 2020, ktorý však bol následne 18. novembra 2020 zrušený z dôvodu vyhláseného núdzového stavu. Dňa 3. novembra 2023 mestský súd rozhodol o prerušení konania do právoplatného skončenia konania o výške náhrady trov dovolacieho konania vedeného na mestskom súde pod sp. zn. B1-11C/14/2006.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, resp. mestského súdu v napadnutom konaní z dôvodu ich nečinnosti, v ktorej dôsledku je celková dĺžka napadnutého konania neprimeraná. Od zrušenia pojednávania v novembri 2020 nebol ku dňu podania ústavnej sťažnosti vykonaný ani zo strany okresného súdu a ani zo strany mestského súdu žiadny procesný úkon, na základe ktorého

by mohlo dôjsť k prejednaniu veci a vydaniu rozhodnutia. V uvedenom prípade ide podľa názoru sťažovateľa o nevysvetliteľnú nečinnosť pôvodne okresného súdu, dnes mestského súdu. Vec sa týka konania, v ktorom bol vykonaný prieskum správnosti rozhodnutia odvolacím súdom, ktorý sa už vysporiadal so skutkovými a s právnymi otázkami žaloby a námietkami sťažovateľa a v konaní zostáva ustáliť, či vôbec a ak áno, kedy sa sťažovateľ dostal do omeškania. Okresný súd bol po vrátení veci odvolacím súdom nečinný v období medzi vydaním zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu 28. marca 2019 a nemeritórnym pojednávaním 8. septembra 2020, tzn. v období 1 a pol roka, a následne od septembra 2020 do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti, t. j. ďalšie takmer tri roky. Celková doba nečinnosti súdu predstavuje spolu skoro takmer 4 a pol roka. Konanie ako také, hoci ide o jednoduchú právnu vec po právnej, ako aj skutkovej stránke, trvá v čase podania tejto ústavnej sťažnosti bez jedného mesiaca už osem rokov. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ obrátil so sťažnosťou na prietahy na predsedu okresného súdu, ktorý mu listom z 26. mája 2023 oznámil, že v konaní zistil nečinnosť zo strany okresného súdu preukazujúcu prietahy v súdnom konaní, a sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú vo vzťahu k obdobiu od 19. novembra 2020 do 26. mája 2023.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

5. Mestský súd v rámci svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti poukázal na vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý k veci uviedol, že s námietkami sťažovateľa nemožno súhlasiť, keďže v danom prípade existovala a naďalej existuje prekážka vecného prerokovania a rozhodnutia veci, ktorá vyplýva priamo zo zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu z 28. marca 2019. Odvolací súd svoje zrušujúce rozhodnutie zdôvodnil tým, že *„súd prvej inštancie pri rozhodovaní v danej veci vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, že kvzniku bezdôvodného obohatenia v danej veci došlo samotným zrušením rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Co/159/2012-403, 9Co/337/2012 z 21.3.2013 a rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 11C/14/2006-341 z 23.9.2011 rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 30.10.2014 č. k. 2MCdo 2/2014. V dôsledku toho sa podstatou veci z hľadiska právne významných skutočností pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku nezaoberal, t. j. tým, či v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I sp. zn. 11C/14/2006 bolo vydané nové rozhodnutie o trovách konania, resp. ako bolo o náhrade trov konania nanovo rozhodnuté, čím znemožnil žalovanej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“*. V odôvodnení taktiež uviedol aj to, že *„súd prvej inštancie pochybil pri zisťovaní skutkového stavu veci tým, že nebral do úvahy rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 30.10.2014 č. k. 2MCdo 2/2014, že o trovách pôvodného konania Okresného súdu Bratislava I vedeného pod sp. zn. 11C/14/2006 a konania Krajského súdu v Bratislave vedeného pod sp. zn. 9Co/159/2012-403, 9Co/337/2012 rozhodne znova Okresný súd Bratislava I, ktorému vec vrátil na ďalšie konanie a to v novom rozhodnutí o veci, spolu s trovami dovolacieho konania, a tým, že nezistil ako toto súdne konanie skončilo a ako súd rozhodnutím, ktorým sa toto konanie skončilo rozhodol o trovách celého konania (pôvodného konania, dovolacieho konania, ďalšieho konania)“*. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu *„teda neprichádzalo do úvahy uplatnený nárok posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka*

o bezdôvodnom obohatení bez znalosti toho, ako súd v konkrétnom konaní rozhodol o trovách konania. Súd prvej inštancie mohol až po oboznámení sa s rozhodnutím súdu o trovách konania vynesenom v ďalšom konaní po vrátení veci na nové prejednanie a rozhodnutie najvyšším súdom posúdiť, či sa právna predchodkyňa na úkor žalobcu (jeho právnych predchodcov) bezdôvodne obohatila.“. V zmysle uvedeného právneho názoru krajský súd uložil okresnému súdu povinnosť zistiť, či a ako bolo v rámci konania vedeného toho času pred mestským súdom pod sp. zn. B1-11C/14/2006 rozhodnuté o „trovách celého konania (pôvodného konania, dovolacieho konania, ďalšieho konania)“ a až po zistení týchto „právne významných skutočností pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku“ má tunajší súd „opätovne posúdiť existenciu bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného a s tým súvisiace omeškanie žalovaného s jeho vydaním“. Mestský súd zistil, že v následnom konaní vo veci sp. zn. B1-11C/14/2006 došlo k zastaveniu konania (uznesením krajského súdu č. k. 9Co/40/2019-731 z 31. januára 2020 právoplatným 27. marca 2020), v ktorom odvolací súd stranám nepriznal nárok na náhradu trov konania. Proti tomuto rozhodnutiu bolo podané dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 7Cdo/266/2020 z 27. októbra 2022 právoplatným 9. decembra 2022 odmietol a žalobcovi proti žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. O výške náhrady trov dovolacieho konania nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Na základe uvedeného teda i naďalej trvá prekážka vecného prerokovania a rozhodnutia veci v napadnutom konaní stanovená v zmysle záväzného právneho názoru odvolacieho súdu. Zákonný sudca tiež uviedol, že predmetná vec mu bola pridelená 29. júna 2023 a po naštudovaní spisu a zistení trvania prekážky v podobe neexistencie konečného rozhodnutia o náhrade trov celého konania vo veci vedenej pod sp. zn. B1-11C/14/2006 uznesením č. k. B1-8C/166/2015-197 z 3. novembra 2023 napadnuté konanie prerušil podľa § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dal do pozornosti, že v namietanom období po vrátení veci odvolacím súdom je už štvrtým zákonným sudcom vo veci a neprináleží mu vyjadrovať sa a hodnotiť správnosť či vhodnosť zvoleného procesného postupu pred pridelením mu veci. Poukázal však na to, že prerušenie konania v prípade existencie preukážky v podobe prebiehajúceho súdneho konania o významnej otázke pre rozhodnutie súdu je v zmysle § 164 CSP stanovené ako možnosť a ako alternatíva sa javilo konanie neprerušit' a počkať do skončenia konania tvoriaceho prekážku v jeho postupe, keďže daný postup priamo vyplýval zo zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu. Zákonný sudca ďalej argumentoval, že sťažovateľ nenamietal, že konanie nebolo dosiaľ prerušené, pričom z obsahu spisu vyplýva, že po vrátení veci odvolacím súdom sťažovateľ realizoval len podanie sťažnosti na priet'ahy až 11. mája 2023, o ktorej spôsobe vybavenia sa zákonný sudca dozvedel až z obsahu predmetnej ústavnej sťažnosti. Čo sa týka celkovej dĺžky konania, táto je rovnako ako zdanlivá nečinnosť súdu po vrátení veci zapríčinená poukazovanou existenciou prekážky meritórneho prerokovania veci. Poukázal na to, že do postupu súdu nepriaznivo zasiahlo aj obdobie pandemickej situácie, a argumentoval aj svojou zaťaženosťou a vysokým počtom pridelených spisov od svojho nástupu do funkcie vrátane spisov reštančných. Poukázal taktiež na to, že podľa judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné priet'ahy v súdnom konaní a zastáva názor, že v konkrétnej veci možno prihliadať aj na tú skutočnosť, že aj keby k prerušeniu konania došlo skôr, meritórne rozhodnutie vo veci by sa prakticky rovnakým spôsobom oddialilo (II. ÚS 18/2016). Výšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia považuje za zjavne neprimeranú, keď takmer 7,5-násobne prevyšuje výšku samotného predmetu konania o zaplatenie

sumy 400,59 eur (vyčíslený úrok z omeškania bez ďalšieho príslušenstva) aktuálnu počas celého sťažovateľom namietaného obdobia nečinnosti.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ možnosť podať repliku k vyjadreniu mestského súdu v stanovenej lehote nevyužil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom mestského súdu a obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu a mestského súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietahov, pričom zároveň celková dĺžka napadnutého konania odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020, III. ÚS 233/2022).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je zaplatenie príslušenstva – úrokov z omeškania, pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia. Tento typ konania tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a pri jeho hodnotení dospel ústavný súd k záveru, že ide o vec, ktorá nevykazuje črty mimoriadnej skutkovej či právnej zložitosti.

12. Z hľadiska predmetu konania a jeho významu pre sťažovateľa nejde o také konanie, ktoré by bolo mimoriadne časovo priorizované.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným prietahom.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní, pričom vychádzal z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a vyžiadaného spisu sp. zn. B1-8C/166/2015.

15. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu zistil, že napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou, ktorá narušila plynulosť konania. Po vydaní zrušujúceho uznesenia krajského súdu č. k. 3Co/31/2018-150 z 28. marca 2019 bol spis okresnému súdu vrátený 30. apríla 2019. Od tohto momentu do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti okresný súd prakticky nevykonal v napadnutom konaní žiaden procesný úkon. Ani pojednávania nariadené na 8. september 2020 a 26. november 2020, ktoré boli zrušené z dôvodu nariadenia preventívnej izolácie zákonnej sudkyne zamestnávateľom a z dôvodu vyhláseného núdzového stavu, nemožno považovať za efektívne, keďže napokon uskutočnenie žiadneho pojednávania nebolo potrebné a mestský súd 3. novembra 2023 (po podaní ústavnej sťažnosti, pozn.) rozhodol o prerušení konania do právoplatného skončenia konania o výške náhrady trov dovolacieho konania vedeného na mestskom súde pod sp. zn. B1-11C/14/2006. Nečinnosť okresného súdu počas obdobia trvajúceho v súhrne viac ako štyri roky je tak príčinou vzniku prietahov v napadnutom konaní a svedčí o tom, že okresný súd v napadnutom konaní nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (strán sporu).

16. K argumentu mestského súdu, v zmysle ktorého podľa judikatúry ústavného súdu nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu nie je posudzovaná ako zbytočné prietahy v súdnom konaní, ústavný súd uvádza, že stabilne judikuje, že nečinnosť súdu v dôsledku prerušenia konania ako zákonnej prekážky ďalšieho postupu nemožno posudzovať ako zbytočné prietahy (III. ÚS 42/02, III. ÚS 121/2013, III. ÚS 286/2013, III. ÚS 644/2022). V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že pokiaľ súd prvého stupňa považoval prerušenie namietaného konania za potrebné, mal o prerušení konania rozhodnúť už podstatne skôr, a to po zistení skutočností, ktoré takéto rozhodnutie odôvodňujú (prebiehajúce a súvisiace sporové konanie). Z dôvodu, že mestský súd konanie prerušil až po 4 rokoch a 6 mesiacoch od vrátenia veci krajským súdom, možno preto aj v tejto súvislosti v jeho postupe identifikovať nesústredenú činnosť.

17. Vo vzťahu k obrane mestského súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušného súdneho oddelenia a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 530/2022, IV. ÚS 612/2022).

18. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva, teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná,

avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veci sťažovateľa ju zohľadniť nemožno.

19. Rovnako ústavný súd nemohol uznať ani námietku zákonného sudcu, podľa ktorej postup okresného súdu bol nepriaznivo ovplyvnený aj tým, že napadnuté konanie spadalo sčasti do obdobia pandémie COVID-19 (čo je zaiste objektívna okolnosť, pozn.). Ústavný súd pripomína, že bezpochyby vážna pandémia nemôže byť univerzálnym dôvodom na nekonanie súdov (III. ÚS 421/2020, II. ÚS 283/2021) a v napadnutom konaní rozhodne nepredstavovala prekážku pre prijatie rozhodnutia o prerušení konania.

20. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že zistená nečinnosť okresného súdu je ústavnoprávne neakceptovateľná. Z tohto dôvodu je namieste konštatovanie, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy ústavnej intenzity, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

21. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, prikázal ústavný súd podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov (výrok 2 nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ktoré odôvodnil právnou neistotou, v ktorej sa nachádza v dôsledku neprimerane dlho trvajúceho konania, ktoré nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené a v ktorého priebehu sa viac ako 4 roky riadne nekonalo.

24. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadosťučinenia dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Vzhľadom na okolnosti tejto veci ústavný súd považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým vznik zbytočných prietahov v konaní spôsobených nečinnosťou a neefektívnou

činnosťou okresného súdu, predmet konania, teda to, čo bolo v konaní v hre, resp. v stávke pre sťažovateľa, ale tiež aktuálny procesný stav veci. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou považoval ústavný súd za spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (výrok 3 nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

VI. Trovky konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur.

28. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu, keďže sťažovateľ a ani jeho právny zástupca si požadovanú náhradu trov konania nevyčíslili. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 uvedenej vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je v sume 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, predstavuje sumu 442,38 eur.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu